

Vapaaehtoinen ekologinen kompensaatio

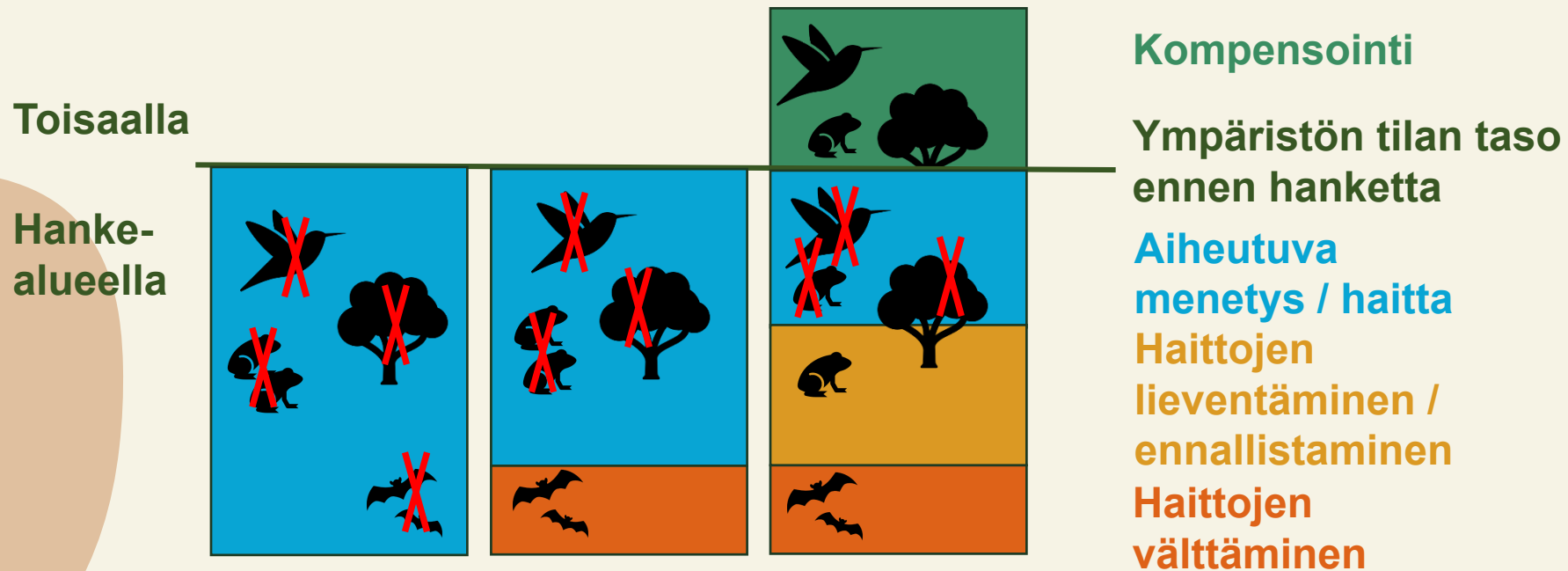
21.8.2023

Lainsäädäntöneuvos Leila Suvantola

Ympäristöministeriö, LYMO

Ekologinen kompensatio, kun maailma vaan ei riitä

- Tavoitteena on *ei nettomenetystä, ei nettohävikkiä* (no net loss, NNL) eli *kokonaisheikentymättömyys*.
- Kompensaatiotoimilla aikaansaatavat ympäristöhyvät korvaavat ne arvot tai edut, joita heikennetään tai jotka hävitetään siten, että hankkeesta ei aiheudu ympäristöllistä nettomenetystä tai hankkeesta huolimatta syntyy ympäristöllistä nettohyötyä.

Ohjauskeinon vaikutukset

- Korvataan aiheutuva haitta luonnolle ”luonnossa” = samantyyppisellä, jotta ei aiheudu haittaa
- Sisällyttää hankkeen hintaan myös biodiversiteettikustannukset
- Välillisesti kannustaa etsimään vähemmän haitallista vaihtoehtoa (välttämään bd-kustannukset), jolloin paine bd-arvoihin vältetään
- Taloudellinen kannustin maanomistajalle käyttää kiinteistöään luonnonarvojen tuottamiseen
- Soveltuu myös luonnonsuojelulaista myönnettävään poikkeukseen, kun muuten ei voida täyttää poikkeusedellytyksiä (näin toimittu 1996 lain puitteissa tulkiten) ja hakija itse tarjoutuu (vaihtoehtona luvan epääminen)
 - sääntely yhdenmukaistaa päätöksentekoa (yhteiset kriteerit ja tukeva tieteellinen pohja), helpottaa viranomaisharkintaa
 - on varmempi luonnon kannalta, koska toimenpiteet oltava aina tehty ennalta

Mittava edeltänyt ja jatkuva tutkimus tukena

Kehittelyä, taustoitusta

Lain valmistelu

Lain täytäntöönpano ja
asetusvalmistelu

SUOMEN YMPÄRISTÖ 5 | 2017

Ekologisen kompensaa-
tion määrittämisen tärkeät
operatiiviset päätökset

Atte Moilanen ja Anne S. Kriviah

LUONTO

VALTIONEUVOSTON
SELVITYS- JA TUTKIMUSTOIMINTA

Leila Suvantola, Lea Halonen, Laura Leino, Eija Miettinen, Aleksis Ahvensalmi

Ekologisen kompensaa-
tion ohjauskeino-
jen kehittäminen

SUOMEN YMPÄRISTÖ 4 | 2018

Luontotyyppien soveltuminen
ekologiseen kompensatioon
Suomessa

Anne Raunio, Susanna Anttila, Minna Pekkonen, Olli Ojala

LUONTO

Tietotaso ja kokemus
ekologisesta
kompensatiosta
Suomessa

Minna Pekkonen, Terhi Rytteri, Antti Belinskii, Soija Koljonen,
Heikki Mykrä, Kirsi Kostamo, Petri Ahroth

Suomen ympäristökeskuksen raportteja 39 | 2021

Heikennyksen ja hyvityksen arviointi
ekologisessa kompensatiossa

Heini Kujala, Panu Halmela, Minna Pekkonen, Terhi Rytteri, Anne Raunio,
Petri Kullberg, Soija Koljonen, Kirsi Kostamo, Ilka Kurjane

Suomen ympäristökeskus

boostbiodiversityoffsets.fi

BOOST
for biodiversity offsets

ETUSIVU | OSA-ALUEET | AJANKOHTAISTA | IHMISET | JULKAISUT JA BOOST MEDIASSA | NO NET LOSS CITY | ENGI

Ekologista kompensatiota
koskevan kansallisen ja
kansainvälisen ymmärryksen
parantaminen

BOOST for biodiversity offsets

syke.fi/fi-FI/Tutkimus_kehittaminen/Tutkimus_ ja_ kehittämishankkeet/Hankkeet/ Ekologisen_ kompensaa-
tion_ pilotointi

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljööcentral
Finnish Environment Institute

Etusivu | Ajankohtaista + | Tutkimus & kehittäminen + | Asiantuntijat | Palvelut + | Julkaisut

Ekologisen
kompensaa-
tion
pilotointi

Etusivu > Tutkimus & kehittäminen > Tutkimus- ja kehittämishankkeet > Hankkeet >
Ekologisen kompensaa-
tion pilotointi

Ekologisen kompensaa-
tion pilotointi

Hankkeen perustiedot

+ Näytä tiedot

Miten lajien elinympäristöjen tai luontotyyppien
esiintymien heikennykset voidaan kompensoida?

Ekologisten kompensaa-
tioiden tavoite on tukea luontokadon
pysäyttämistä ja ekologisesti kestävästä luonnonvarojen käytöstä.
Kompensatioiden onnistuneen toteutuksen kannalta tavallista on...

Sääntelyn elementit

Kompensaatio on viimesijainen keino

LSL 3 § 1 mom 5 kohta:

ekologisella kompensatiolla

eliölajeille ja luontotyypeille aiheutettavien heikennysten hyvittämistä parantamalla eliölajien ja luontotyyppien tilaa heikennysalueen ulkopuolella, kun heikennyksiä on ensisijaisesti vältetty, toissijaisesti minimoitu ja, jos mahdollista, heikennettyjen eliölajien ja luontotyyppien tilaa on ennallistettu heikennysalueella.

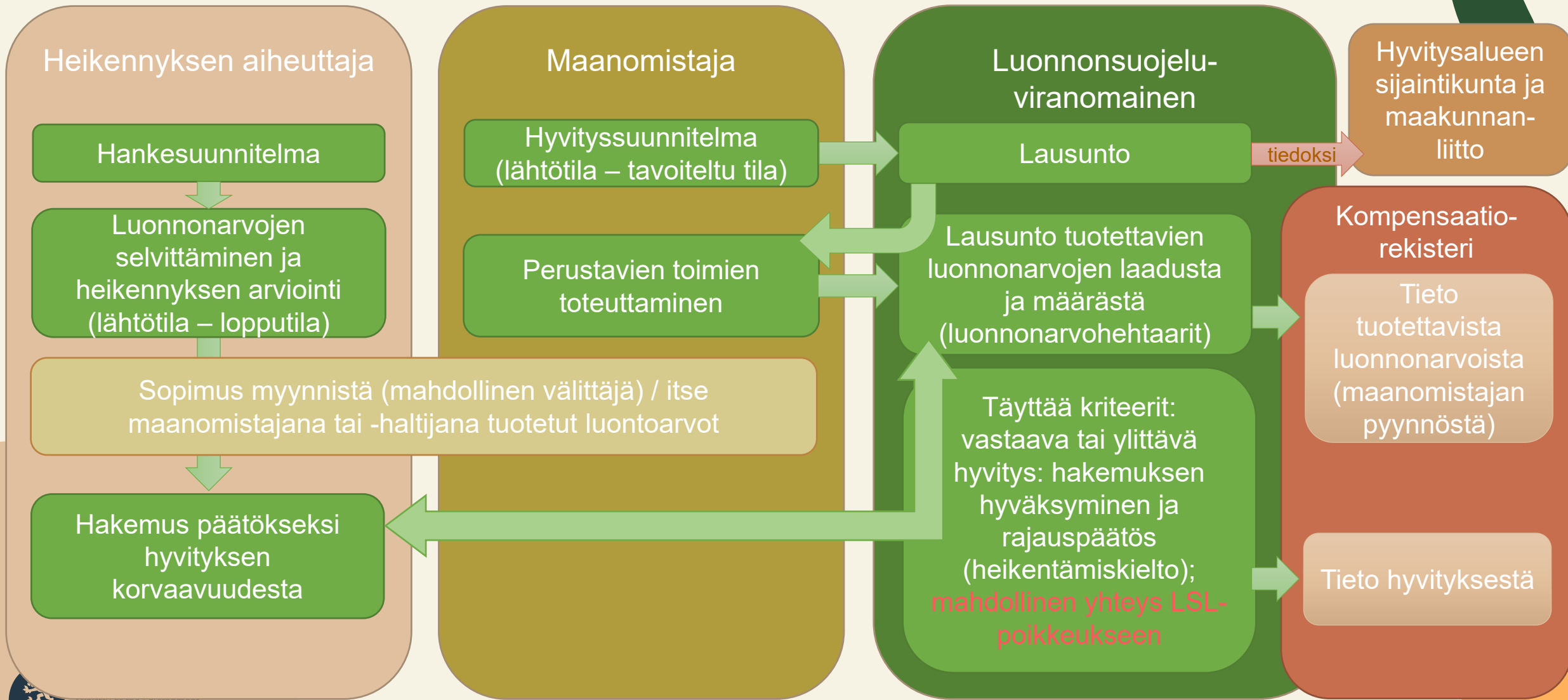
Luonnonsuojelulain (9/2023) säännökset

luku 11

- 98 § Heikennyksen hyvittäminen
- 99 § Hyvittävät toimenpiteet
- 100 § Suojeluhyvitys
- 101 § Hyvittämisen kriteerit – YM:llä tarkempia säännöksiä hyvittävien toimenpiteiden luonnonarvoihin liittyvästä ja alueellisesta vastaavuudesta
- 102 § Hyvityksen toteuttamisen ajankohta
- 103 § Luonnonarvojen tuottaminen – YM:llä tarkempia säännöksiä hyvityssuunnitelman sisällöstä
- 104 § Päätös hyvityksen korvaavuudesta
- 105 § Poikkeus hyvitysalueen suojelusta
- 106 § Hyvittämistietojen saatavuus
- 107 § Kustannusvastuu

Ekologisen kompensaaation osatekijät

Kompensaatiorekisteri

- Toimittaja TietoEVRY
- Minimitasoinen rekisteri käytössä kesäkuun lopussa
- Rekisteri linkittyy ELY-keskuksen USPA-päätöksentekojärjestelmään
 - Haetaan lausuntoa hyvityssuunnitelmasta
 - Haetaan lausuntoa tuottavien luonnonarvojen määrästä luonnonarvohehtaareina
 - Haetaan ELYn päätöstä hyvityksen riittävydestä
- Julkiset rekisteritiedot ympäristöhallinnon verkkosivulla, kunnes varsinainen rekisteri valmistuu
- Täysimittaisessa rekisterissä
 - Voi löytää luonnonarvojen tuottajan ja saada yhteyden häneen luonnonarvohehtaareiden ostamiseksi
 - Voi siirtää luonnonarvojen omistuksen toiselle
 - Voi antaa suostumuksen luonnonarvojen käyttämiseen heikennysten hyvittämiseen

Rekisteri toimii hakemusten jättämiseen

The screenshot shows the 'Aluehallinnon asiointipalvelu' (Regional Administrative Services) website. The user is logged in as 'Anna Testaaja'. A system message indicates that the search for services on Suomi.fi is successful. The main heading is 'Palvelut' (Services). Below this, there is a search filter for 'vap' and a list of results. The first result is 'Vapaaehtoinen ekologinen kompensatio' (Voluntary ecological compensation), which is highlighted in yellow. Under this result, there are three sections, each with a 'VALITSE' (SELECT) button: 'Hakemus hyvitysuunnitelmasta luonnonarvojen tuottamisesta ekoloogiseen kompensatioon' (Application for compensation from a compensation plan for natural values to ecological compensation), 'Leusunto hakemukseen hyvitysuunnitelmasta luonnonarvojen tuottamisesta ekoloogiseen kompensatioon' (Statement of reasons for application for compensation from a compensation plan for natural values to ecological compensation), and 'Hakemue hyvitykseen korvaavuudesta' (Application for compensation for compensation).

Luonnonarvojen tuottaminen

Sessio 2

Hyvittävät toimenpiteet (99 § 2 mom)

Hyvittäviä toimenpiteitä ovat toimenpiteet, joihin ei ole velvollisuutta lainsäädäntöön tai muuhun velvoitteeseen perustuen, ja joilla:

- 1) palautetaan luonnonarvoiltaan tai kunnoltaan heikentynyt alue ennallistumaan kohti luonnontilaa tai luonnon monimuotoisuuden kannalta tavoiteltua tilaa;
- 2) lisätään luontotyyppin tai eliölajin elinympäristön pinta-alaa; tai
- 3) parannetaan luontotyyppin tai eliölajin elinympäristön ekologista laatua.

- Lisäisyysvaatimus sulkee pois toimet, joita lainsäädäntö edellyttää (esim. metsälaki 10 §), valtio rahallisesti tukee (Helmi-toimenpiteet, Metso-toimenpiteet), sertifikaatti edellyttää (FSC, PEFC) sekä valtion maalla Natura-alueen hyvän tilan saavuttamista edellyttämät toimet
- Edellä mainitut velvoitteet ylittävät toimet ovat lisäisiä
- Esimerkiksi SL-varaus kaavoituksessa ei sulje pois aktiivisten toimenpiteiden tuottamaa lisäisyyttä

Esimerkkejä hyvittävästä toimenpiteistä

Avoimet ja harvapuustoiset suot, Etelä-Suomen letot, joita heikentää metsittyminen, umpeen kasvaminen ja pusikoituminen

- puuston ja taimikon poistaminen (lettojen kohdalla voi olla jatkuvaa, usein toistuvaa)
- kasvillisuuden ja pensaikon raivaus
- ojien tukkiminen

Lähes kaikki metsäiset luontotyytit, joita heikentää elävän puuston ikärakenteen ja lajiston yksipuolistuminen

- pienaukkojen hakkaaminen tasarakenteiseen metsään
- lehtipuiden suosiminen esim. avaamalla puustoa niiden ympäriltä
- erilaiset metsien poltot ja kulotukset
- moni kuollutta puuta lisäävä toimenpide monipuolistaa myös puustorakennetta

Suojeluhyvitys (100 §)

Suojeluhyvityksellä tarkoitetaan uhanalaisen luontotyypin luonnontilaltaan edustavan esiintymän pysyvää suojelua, joka:

1) ylläpitää tai parantaa luonnontilaa tai luonnon monimuotoisuuden kannalta tavoiteltua tilaa estämällä luonnontilan heikentymistä aiheuttavan toiminnan; ja

2) tuottaa paremman ekologisen lopputuloksen kuin 99 §:ssä tarkoitetut hyvittävät toimenpiteet.

- HE 76/2022
 - Ei aktiivisia toimenpiteitä, vaan arvokkaan luontotyypin esiintymän pysyvä suojeleminen
 - Lisäisyys määrittyy sen perusteella, mikä on edeltävä tilanne. Jos aluetta koskee ennalta jokin käytönrajoitus, lisäisyys on vähäisempi.
 - Kyseeseen tulevat luontotyypit, joiden luominen tai ennallistaminen on lyhyellä tähtämellä usein vaikeaa tai mahdotonta, kuten vanhat metsät. Tyypillisimmin kyse olisi hakkuukypsästä, METSO-kriteerit täyttävästä luonnonmetsästä, jonka hakkuu estyisi pysyvästi. Tällaisellakin alueella voisi olla tarvetta tehdä lisäksi luonnonarvojen kehittymistä nopeuttavia toimenpiteitä, kuten lahopuun lisäystä. Muita suojeluhyvityksenä kyseeseen tulevia luontotyyppisiä olisivat esimerkiksi palsasuoit ja tunturiluontotyypit

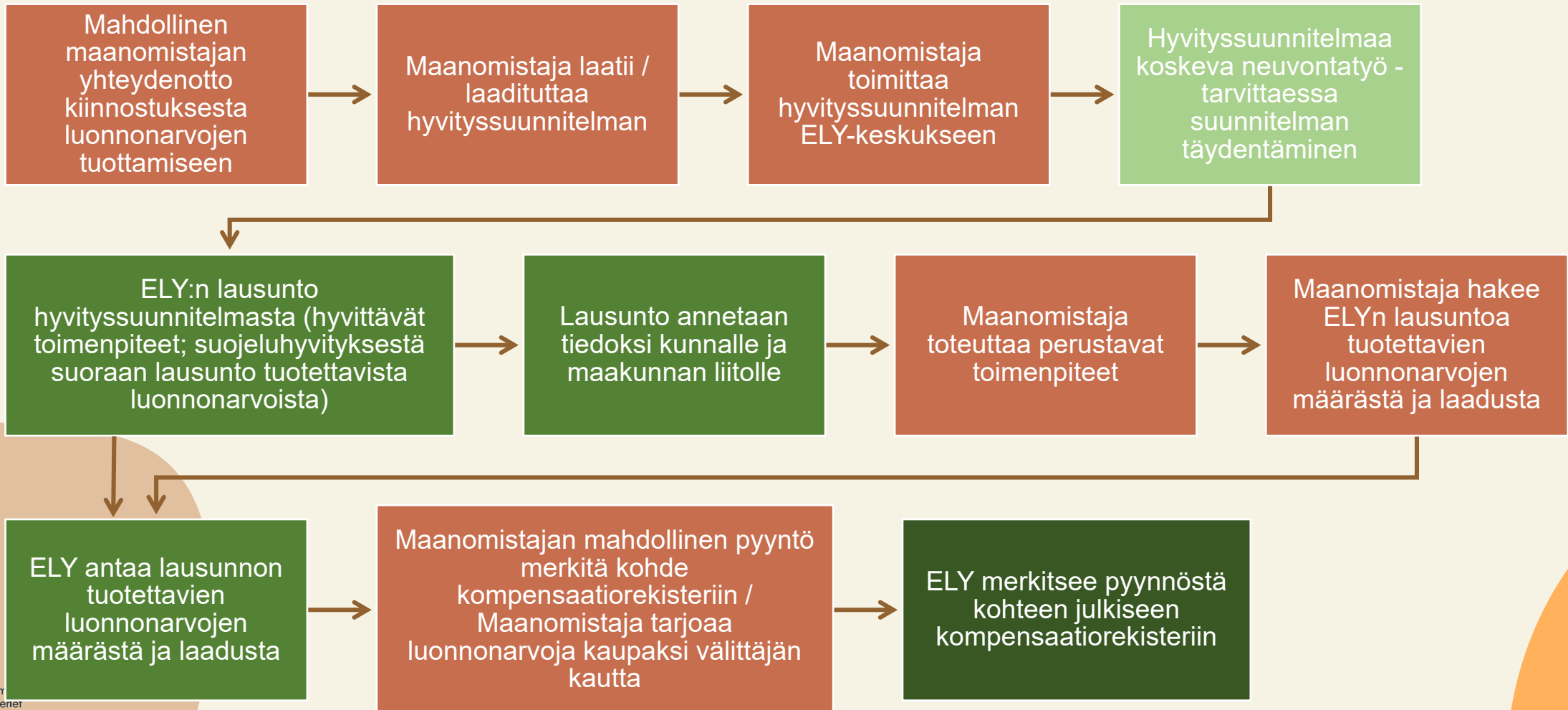
Hyvityssuunnitelma (103 § 2 mom)

Luonnonarvojen tuottamisesta on laadittava hyvityssuunnitelma, jossa on esitettävä:

- 1) tiedot hyvittämiseen käytettävästä alueesta (*hyvitysalue*), sen luonnonarvoista ja niiden tilasta ennen hyvittäviä toimenpiteitä;
- 2) tiedot parannettavista luonnonarvoista, tavoiteltavasta tilasta sekä hyvittäväistä toimenpiteistä, joilla luonnonarvojen parantaminen toteutetaan;
- 3) aikataulu, jossa hyvittävät toimenpiteet suoritetaan;
- 4) tiedot hyvittävien toimenpiteiden toteuttamisen seurannasta;
- 5) arvio hyvittävien toimenpiteiden toteutumisen riskeistä ja suunnitelma niihin varautumisesta sekä vaihtoehtoisista toteutustavoista;
- 6) tiedot perustavien toimenpiteiden käytännön toteuttajasta ja tämän pätevyydestä tehtävään.

Luonnonarvojen tuottaminen (103 §)

Hakemusprosessin kaksivaiheisuus

- Lausunto 1 on nykytilan kartoitus ja suunnitelman arviointi
 - A) Mistä tilanteesta lähdetään? Olennainen lisäisyyden varmistamiselle: syntyykö jotain todellista lisäisyyttä? Jos ei varmisteta, riskinä näennäistoimet
 - B) Onko oikeat toimenpiteet luonnonarvoihin nähden? Jos konsultti, todennäköisesti ei riskiä, mutta jos yksittäinen maanomistaja, tarpeen tukea
 - C) Mitä tilaa tavoitellaan ja miten arvioitu saavutettava hyöty? Onko oikeassa suhteessa toimenpiteisiin? Alustava käsitys luonnonarvohehtaareista
 - D) Kunnalle ja maakunnalle tieto suunnitelmasta, että voivat reagoida suhteessa maankäytön suunnitteluun

Lausunto 2 on toteava, mitä tehty ja mitä toimenpiteillä todennäköisesti saavutetaan: luonnonarvohehtaareiden määrä

- A) Luotettava tieto ostajalle (vähän kuin auton katsastus)

Heikennyksen hyvittäminen

Heikennyksen hyvittäminen (105 §)

Päätös hyvityksen korvaavuudesta (105 §)

- Heikennyksen aiheuttaja voi hakea elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta päätöstä hyvityksen korvaavuudesta. Hakemuksessa on esitettävä:
 - 1) tiedot heikennettävästä alueesta, sen luonnonarvoista ja niiden tilasta ennen heikennystä sekä arvio luonnonarvoille aiheutuvasta heikennyksestä;
 - 2) tiedot niistä 103 §:n mukaisesti tuotetusta luonnonarvosta tai 100 §:ssä tarkoitettusta suojeluhyvityksestä, jolla luontotyypille tai eliölajin elinympäristölle aiheutuva heikennys hyvitetään.
- Jos hakijan esittämä hyvitys täyttää 99–101 §:ssä säädetyt edellytykset, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on hyväksyttävä hakemus. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on päätöksessä kiellettävä hyvitysalueen luonnonarvojen hävittäminen ja heikentäminen ja määriteltävä hyvitysalueen rajat. Kielto tulee voimaan, kun päätös on annettu tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille.
- Edellä 2 momentissa tarkoitettu päätös on voimassa valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin päättä. Päätöksestä on lisäksi tehtävä merkintä kiinteistörekisteriin.
- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tallentaa tiedon hyvittämisestä luonnonsuojelun tietojärjestelmään kuuluvaan rekisteriin.

Hyvityksen kriteerit

- **Luonnontieteellinen vastaavuus**

- Uhanalaiseen luontotyyppiin tai lajin elinympäristöön kohdistuva heikennys on hyvittävä saman lajin elinympäristöön tai samaan luontotyyppiin kohdistuvin toimenpitein.
- Mikäli luonnontieteellisistä syistä heikennystä ei voida hyvittää samaan luonnonarvoon kohdistuvin toimenpitein, heikennys on hyvittävä heikennettävää vastaavaan, yhtä uhanalaiseen tai uhanalaisempaan luonnonarvoon kohdistuvin toimenpitein.

- **Alueellinen vastaavuus**

- samalla tai siihen rajautuvalla metsäkasvillisuusvyöhykkeen osa-alueella, samalla merialueella ja saman tai rajautuvan päävesistöalueen samassa vesimuodostumatyypissä, jolla heikennys aiheutuu;
- sen saamelaisyhteisön alueella, jonka alueella heikennys tapahtuu;

- **Ajallinen vastaavuus**

- ennen heikennyksen aiheuttamista (perustavat toimenpiteet) jatkuen tarvittaessa 20 vuoden ajan (hoitotoimenpiteet)

Hyvityksen luonnontieteellinen vastaavuus ja jouston rajat

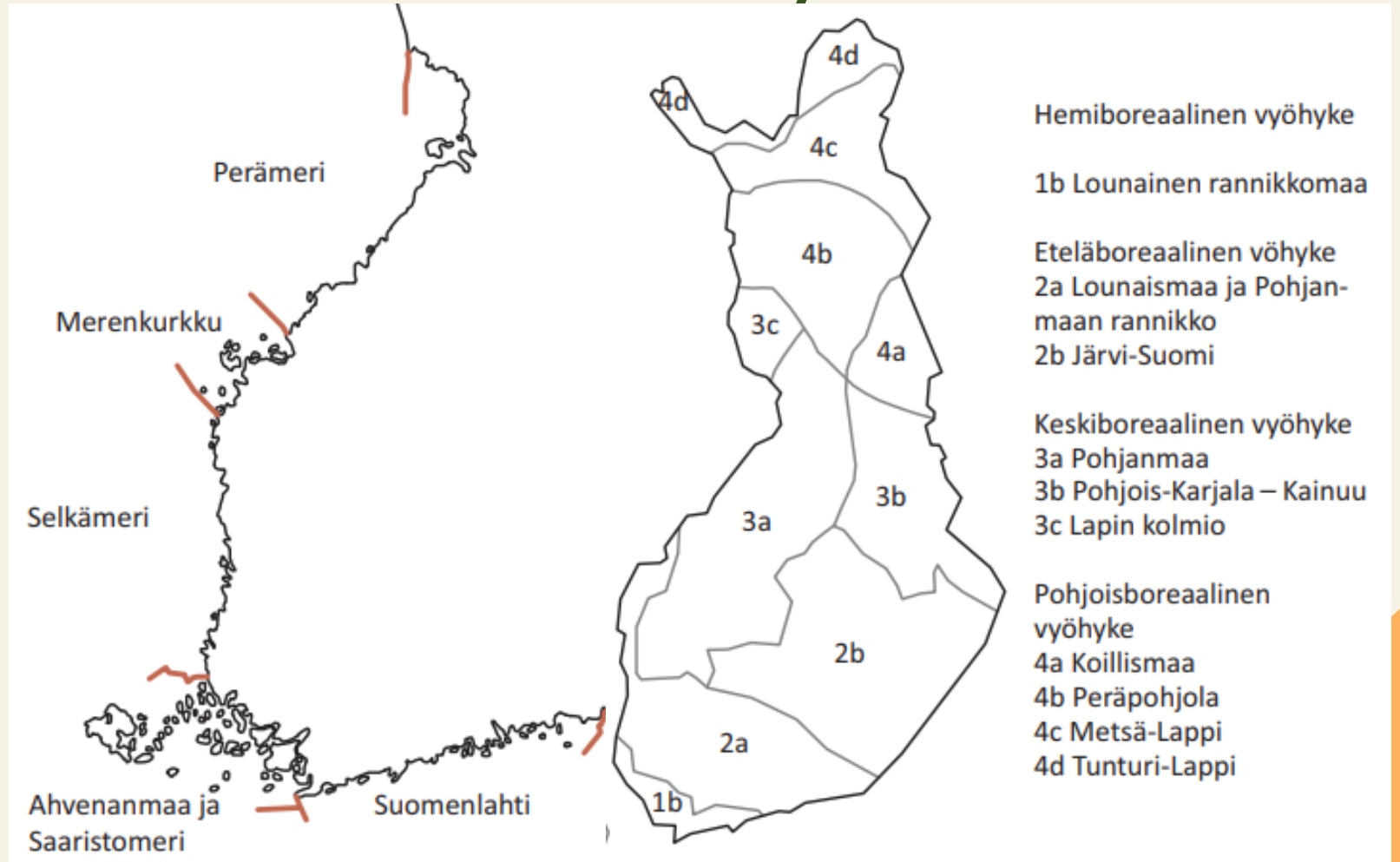
- Ensisijaisesti hyvittävä samaa luontotyyppiä tai saman lajin elinympäristöä (luonnonarvovastaavuus)
- Uhanlaisen luontotyyppin tai lajin osalta voidaan tästä poiketa vain, jos luonnontieteellisistä syistä ei ole mahdollista. Tällöin hyvityksen oltava heikennettävää luonnonarvoa vastaavan, yhtä uhanalaisen tai uhanalaisemman luonnonarvon parantamista toimenpiteillä
- Ei tieteellistä tietoa olemassa vielä sen arvioimiseksi, onko hyvitys riittävää, jos kompensatio tehtäisiin eri pääryhmän luontotyyppillä

Hyvityksen alueellinen vastaavuus (asetuksessa tarkennus perusteluiden mukaisesti)

Hyvittävät toimenpiteet on toteutettava

- samalla tai siihen rajautuvalla metsäkasvillisuusvyöhykkeen osa-alueella, samalla merialueella ja saman tai rajautuvan päävesistöalueen samassa vesimuodostumatyypissä, jolla heikennys aiheutuu;
- sen saamelaisyhteisön alueella, jonka alueella heikennys tapahtuu;

Asetusluonnoksen säännökset ovat hyvin tekniset (huom. ei vielä lopullinen)

1 § *Luonnonarvovastaavuus*

- arvioidaan sekä laadullisesti että määrällisesti
- *Luonnonarvohehtaari* = luonnonarvovastaavuuden arviointiyksikkö = alueen hehtaarikohtainen luonnonarvo suhteessa hehtaariin luonnontilaisessa tai luonnontilaiseen verrattavassa tilassa olevaa aluetta
- Alueen luonnonarvohehtaarien määrä = pinta-ala x luonnonarvon tila

2 § *Luonnonarvon tilan arviointi*

- kymmenesosin nousevat luokat 0 (=täysin luonnontilansa menettänyt) - 1 (luonnontilainen tai luonnontilaiseen verrattava)
- Liite 1: luontotyyppiryhmien ominaispiirteet, joiden perusteella arvioidaan

3 § Heikennettävän alueen luonnontilan muutoksen arviointi

- Luonnonarvon tila - heikentävien toimenpiteiden seurauksena muodostuvan tila x heikentyvän luonnonarvon pinta-ala = x luonnonarvohehtaaria x uhanalaisuuskerroin (1,03 – 8)

4 § Hyvitysalueen luonnontilan muutoksen arviointi

- Kunkin luonnonarvon tila - hyvittäville toimenpiteillä ja suojeluhyvityksellä tuotettava tila x pinta-ala = x luonnonarvohehtaaria
- Tavoitettava tila = paras tieteellinen tieto kunkin luonnonarvon vasteesta hyvittäviin toimenpiteisiin ja suojeluun x tieteellinen epävarmuus
- LSL 104 §:n päätöstä tehtäessä hyväksytään:
 - hyvittäville toimenpiteillä ja suojelulla vasteen perusteella arvioitu siihenastinen muutos + vuosittaisten kumuloituvien hyötyjen keskiarvo seuraavien 30 vuoden ajalta, jos ei vielä täysimääräisesti saavutettu.

5 § Uhanalaisen luonnonarvon luonnonarvovastaavuus

- LSL 101 §:n 2 mom (Uhanalaiseen luontotyyppiin tai uhanalaisen eliölajin elinympäristöön kohdistuva heikennys on hyvitetävä saman eliölajin elinympäristöön tai samaan luontotyyppiin kohdistuvin toimenpitein. Jos heikennystä ei voida luonnontieteellisistä syistä hyvittää samaan luonnonarvoon kohdistuvin toimenpitein, heikennys on hyvitetävä heikennettävää vastaavaan, yhtä uhanalaiseen tai uhanalaisempaan luonnonarvoon kohdistuvin toimenpitein).
- = liite 2 luontotyyppiryhmä / jos ei ole, parhaan käytettävissä olevan tieteellisen tiedon perusteella muu saman pääryhmän luontotyyppi

6 § Hyvityssuunnitelma

- Tarkempi yksilöinti toimitettavista tiedoista
 - hyvitysalue: kiinteistö, omistaja, kartta tai paikkatieto koneluettavassa muodossa, parannettavien luonnonarvojen sijainti;
 - luonnonarvojen tila asetuksen mukaisen arvioinnin mukaisesti
 - hyvittäville toimenpiteillä ja suojeluhyvityksellä tavoiteltava luonnonarvojen tila asetuksen mukaisesti, arvion perusteena oleva tieto, arvio tuotettavien luonnonarvohehtaareiden määrästä

7 § *Hyvityksen maantieteellinen vastaavuus*

- Kuten hallituksen esityksessä esitetty, selkeytetty suhde vesienhoitolakiin

8 § *Saamelaisyhteisön alue*

- Määrittelyn tapa

9 § *Voimaantulo*

- Syyskuu 2023?

